

РЕЦЕНЗІЯ

доктора психологічних наук, професора

Діни Іванівни Шульженко

на дисертацію Литв'якова Михайла Вікторовича

«Педагогічна корекція емоційно-вольової сфери дітей 5 – 7 років з порушенням опорно-рухового апарату засобами фізичних вправ у воді»,

подану на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії

у галузі знань 01 освіта/педагогіка

за спеціальністю 016 спеціальна освіта

Дисертаційне дослідження М. В. Литв'якова присвячено корекції емоційно-вольової сфери дітей дошкільного віку з ПФОРА засобами фізичної реабілітації, зокрема плавання (гідрокорекції). Авторська методика представлена М. В. Литв'яковим із урахуванням диференціації особливостей порушень ефективна і доступна для всіх охочих. Актуальним з точки зору педагогічної корекції є подальший розвиток принципів, методів, корекційних прийомів, форм та педагогічних умов. Особливим і значущим у дослідженні є те, що діти навчаються, розвиваються, реабілітуються з урахуванням тих психолого-педагогічних підходів описаних такими фундаторами української спеціальної освіти як Віт. Бондар, І. Яременко, М. Єфименко, В. Синьов, та інші. Тому зроблений автором теоретичний аналіз показав врахування в дослідженні вагомих позицій корекційної педагогіки, спеціальної психології, реабілітаційної педагогіки, психокорекції та представив нову систему подолання емоційно-вольових порушень засобами гідрокорекції. Актуальність дослідження не викликає сумнівів тому, що автором розгорнуто описано і обґрунтовано не тільки ефективність фізичної корекції, зниження больових синдромів, відновлення втрачених функцій суглобів, м'язів, всієї нервової системи, але й сприяє психічному розвитку дітей з ПФОРА. Автор переконливо доводить, що феномен водного середовища необхідно використовувати для профілактики та корекції різних психічних порушень. Ми вважаємо важливим, що таке дослідження, його методи та методики необхідно застосовувати для подолання інтелектуальних, аутистичних, мовленнєвих та інших складних порушень.

Нам імponує, що в теоретичному аналізі простежується власна думка автора дисертації про сприятливий вплив гідростатичних властивостей води на весь організм та психіку людини. Релаксаційні феномени водного середовища

представлені в роботі як психокорекційні ефекти, що заспокоюють дитину, знижують психічне збудження, допомагають позбутися зайвих страхів, неврозів, хронічної втоми, оптимізує поведінку, удосконалюють саморегуляцію, самоконтроль. Формування у дітей умінь плавати, робити спеціальні вправи, проявляти вольові зусилля є навчанням, що сприяє педагогічній корекції словесними, наочними та практичними методами. Для визначення особливостей емоційно-вольової сфери дітей 5-7 років з порушеннями ПФОРА, автор провів емпіричне дослідження й отримав важливі для науки та практики результати на основі проведеного кількісного та якісного аналізу. Серед особливостей психічної сфери досліджуваних автор визначив велику емоційну вразливість, негативізм, орієнтацію на біль, слабкі позитивні емоції, страх, переляк, тривога, хвилювання, жах, непокірність і навіть гнів. Подоланню цих особливостей було присвячено формувальне дослідження де створено умови застосування фізичних вправ у воді та визначено критерії реалізації розробленої та реалізованої автором структурно-функціональної моделі.

Литв'яковим М. В. представлено найбільш ефективні форми реалізації авторської педагогічної моделі: індивідуальні заняття, малогрупові, групові, спеціальні корекційні заняття, розваги на воді, фізкультурні свята; окреслені засоби гідрокінезотерапії та плавання. Визначальним є те, що автор детально описує вплив кожного заняття на динаміку психічних процесів дитини.

Дисертація набуває великого значення з огляду на те, що автор окремо для кожної нозології, а їх чотири групи, пропонує специфіку підходів для корекції їх психічної сфери. Методи і прийоми запропоновані автором мають ефективний вплив для корекційного розвитку дітей з ПФОРА. В підтвердженні практичної значущості дослідження є розробка і реалізація тренажерів («Рамка» і «Понтон») для тренування дітей, що говорить про володіння автором дослідження науково-методичними стратегіями авторського дослідження. Динаміка позитивного стану емоційно-вольової сфери дітей представлена кількісним аналізом отриманих результатів.

Все вищезазначене дає змогу стверджувати, що дисертаційне дослідження М. В. Литв'якова «Педагогічна корекція емоційно-вольової сфери дітей 5 – 7

років з порушенням опорно-рухового апарату засобами фізичних вправ у воді» є актуальним, своєчасним, перспективним та практично значущим. Автор виявив високу наукову ерудицію, досяг поставленої дослідницької мети, чим зробив вагомий внесок у розширення і збагачення наукового знання у спеціальності 016 Спеціальна освіта.

На підставі вищезазначеного можна стверджувати, що представлене дисертаційне дослідження за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання проблеми, практичним значенням відповідає чинним вимогам «Порядку присудження наукового ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою кабінету міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., може бути рекомендовано до захисту на спеціалізованій Вченій раді для здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії PhD зі спеціальності 016 спеціальна освіта.

Рецензент:

доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психокорекційної
педагогіки та реабілітології
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

